

Skupina senátorů Parlamentu ČR dnes podává návrh na zrušení čl. II amnestie prezidenta

Skupina 30 senátorů Senátu Parlamentu ČR podává dne 14.1.2013 návrh na zrušení čl. II rozhodnutí prezidenta Václava Klause o amnestii, kterým nařídil zastavit trestní stíhání osob, u nichž toto trestní stíhání trvá déle než 8 let (tzv. abolice). Tento článek podle názoru skupiny senátorů zasahuje do základních práv a ústavní dělby moci a je v rozporu s Ústavou, Listinou základních práv a svobod i Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod. Proti ostatním článkům amnestie prezidenta návrh na zrušení nesměřuje.

Čl. II amnestie dopadá na velké množství případů rozsáhlé úmyslné hospodářské a majetkové trestné činnosti s mnoha tisíci poškozenými a se škodou mnoha miliard Kč. Trestní zákoník totiž u všech nejzávažnějších hospodářských a majetkových zločinů, byť by byla škoda v miliardách, dovoluje uložit trest nejvýše 10 let odnětí svobody, takže čl. II se týká i nejzávažnější hospodářské trestné činnosti.

Zastavení trestního stíhání na základě amnestie v těchto kauzách znemožňuje vyslovit vinu pachatelů trestné činnosti, takže poškození se nebudou moci nadále po těchto pachatelích domáhat náhrady způsobené škody (poškození mohou žalovat jen vytunelované firmy, které jsou „prázdné skořápky“, a jejich majetek zůstane pachatelům).

Aktivní legitimace skupiny senátorů k podání návrhu na zrušení čl. II amnestie je založena následovně:

- Ústava České republiky uvádí v čl. 87 odst. 1 písm. b), že „Ústavní soud rozhoduje o zrušení jiných právních předpisů [než zákonů] nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem“.
- Návrh na zrušení ustanovení jiného právního předpisu než zákona je oprávněna podat skupina nejméně 10 senátorů podle § 64 odst. 2 písm. b) zákona o Ústavním soudu.
- Právním předpisem je takové rozhodnutí orgánu veřejné moci, které obsahuje právní normy jako předem daná pravidla chování, což rozhodnutí prezidenta o amnestii, které se zveřejňuje ve Sbírce zákonů, splňuje.
- Ústavní soud také již dříve posoudil rozhodnutí prezidenta republiky jako právní předpis, a to v kauze poslance Melčáka, kdy podle stejného ustanovení zrušil rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb. V demokratickém právním státě není prezident monarcha, ale musí dodržovat Ústavu a zákony, včetně šetření základních lidských práv.
- Ústavní soud by se tedy tímto návrhem měl zabývat, protože byl podán skupinou senátorů, která je oprávněným subjektem. Pokud jde o základní lidská práva, soud by navíc podle Ústavy neměl odepřít jejich ochranu.

Nesoulad s ústavním pořádkem a s mezinárodními smlouvami o ochraně lidských práv odůvodnila skupina senátorů takto:

- **Zásah do majetkových práv.** Poškození trestnou činností byli v důsledku abolice připraveni o reálnou možnost vrácení svého majetku nebo aspoň jeho části. Právo na majetek je jedním ze základních práv a stát má podle ústavního pořádku i mezinárodních smluv povinnost ho ochránit, aniž by postupy k prosazení základního práva byly zbytečně nákladné. Navíc v občanskoprávním řízení poškozený nemůže unést důkazní břemeno proti pachateli, protože civilní soud bude vázán rozhodnutím o zastavení trestního řízení a na pachatele bude muset hledět jako na nevinného. Poškozený nebude mít v ruce titul proti pachateli, kterým je odsuzující rozsudek, protože ten kvůli amnestii nemůže být vynesena.
- **Zásah do práva na spravedlivý proces.** Trestní řízení je primárním nástrojem ochrany obětí trestné činnosti a jejich základních práv. Oběti trestných činů své nároky v trestním řízení řádně přihlášily a legitimně očekávaly, že o nich soud rozhodne. Kvůli zásahu výkonné moci byli poškození této soudní ochrany zbaveni – naopak obžalovaní a obvinění se vůči nim dostali do nepřiměřeně zvýhodněného postavení. Argument prezidenta, že dlouhá doba trestního řízení

vyžaduje jeho zastavení, Ústavní soud v minulosti vyvrátil, naopak je třeba respektovat práva poškozených v trestním řízení a rozhodovat individuálně (k tomu existuje řada nálezů Ústavního soudu).

- **Zásah do základních principů právního státu a dělby moci dle Ústavy.** Úloha soudů rozhodovat o vině pachatelů trestné činnosti byla rozsáhlou amnestií i na nejzávažnější hospodářské trestné činy popřena. Zastavení stíhání pachatelů závažných zločinů se škodami v miliardách a s tisíci poškozenými podlamuje důvěru občanů v právní stát a představu o spravedlnosti a ohrožuje základní principy právního státu.

Senátoři nemohli nereagovat na naprosto bezprecedentní zásah do práv tisíců občanů a dalších osob, kteří jsou článkem II rozhodnutí prezidenta o amnestii mimořádně poškozeni.

Skupina senátorů žádá Ústavní soud o přednostní projednání návrhu vzhledem k naléhavosti věci, neboť v současné době projednávají soudy rozhodnutí o zastavení trestního stíhání v jednotlivých trestních věcech. Jak uvedli nejvyšší státní zástupce a vrchní státní zástupci, hodlají hledat způsoby, jak proti rozhodnutí o zastavení trestního stíhání v některých nejzávažnějších trestních kauzách postupovat.

Senátoři navrhují jednak zrušení čl. II amnestie, ale pokud by Ústavní soud byl toho názoru, že nemůže zasahovat takto do vyhlášené amnestie, pak navrhují, aby **Ústavní soud posoudil otázku souladu čl. II amnestie s ústavním pořádkem a Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.**

Skupina senátorů je toho názoru, že **Ústavní soud by neměl rezignovat na svou úlohu ochránce ústavnosti jen proto, že situace vzniklá na základě čl. II rozhodnutí o amnestii je naprosto nová, není dosud judikována, není řešena ani v odborné literatuře a že jde o ústavně velmi složitý problém.**

14.1.2013